

Sygn. akt V Pz 4/19

POSTANOWIENIE

Dnia 27 marca 2019 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim – V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: Sędzia S.O. Beata Łapińska (spr.)

S.S.O. Agnieszka Leżańska

Sędziowie: S.S.O. Urszula Sipińska – Sęk

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2019 r. w Piotrkowie Tryb.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa P. B.

przeciwko Skarbowi Państwa - (...) w P.

o wynagrodzenie i zadośćuczynienie

na skutek zażalenia powoda z dnia 14 stycznia 2019 r.

na postanowienie Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrowie Tryb. z dnia 13 grudnia 2018 r., sygn. akt IVP 36/18

postanawia:

oddalić zażalenie

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 13 grudnia 2018 r. Sąd Rejonowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Tryb. odrzucił pozew P. B. przeciwko Skarbowi Państwa (...) w P.

Podstawę zaskarżonego postanowienia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Rejonowego :

W pozwie z dnia 19 kwietnia 2018 r. wniesionym przeciwko (...) w P. P. B. wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz co miesięcznego wynagrodzenia za pracę oraz zadośćuczynienia z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych w kwocie 40000 zł.

W odpowiedzi na pozew (...) w P. wniósł o odrzucenie pozwu , gdyż nie ma on zdolności sądowej ,a pozwanym winien być Skarb Państwa (...) . wniósł o odrzucenie pozwu . Odnosząc się do żądania zasądzenia wynagrodzenia za pracę pozwany podniósł, iż powód wykonywał pracę na swoją prośbę i za własną zgodą nieodpłatnie na podstawie przepisów kodeksu karnego wykonawczego. Co do żądania zadośćuczynienia w ocenie pozwanego powód nie wykazał jakie dobro i dlaczego zostało naruszone.

Strona powodowa precyzując roszczenia w stosunku do (...) w piśmie procesowym z dnia 31.VII.18r. podała, że żąda kwoty 40.000,00zł, na którą składają się : 20.000,00zł tytułem wynagrodzenia za świadczona pracę i 20.000,00zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powoda, jego godności.

Strona pozwana na rozprawie w dniu 28.XI.18r. wniosła o odrzucenie pozwu w zakresie żądania wynagrodzenia za pracę z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej.

Strona powodowa wnosila o nieuwzględnienie zarzutu, gdyż Sąd już rozstrzygnął w dopuszczalności drogi sądowej w sprawie postanowieniem z dnia 17.IX.18r.

W ocenie Sądu Rejonowego zarzut niedopuszczalności drogi sądowej w zakresie żądania wynagrodzenia był zasadny i nie był przedmiotem rozstrzygnięcia przez Sąd. Stwierdził, że (...) podnosił zarzut niedopuszczalności drogi sądowej, ale z uwagi na określenie przez powoda strony pozwanej. (...) nie jest bowiem samodzielną jednostką posiadającą zdolność sądową. Zarzut ten został oddalony, gdyż powód wystąpił z pozwem nie przeciwko (...), a przeciwko (...), a Skarb Państwa posiada zdolność sądową.

Natomiast Sąd nie rozpatrywał dopuszczalności dochodzenia na drodze procesu cywilnego roszczeń powoda. W pozwie były one określone jako odszkodowanie i zadośćuczynienie za to, że jako osoba odbywająca karę pozbawienia wolności pracował nieodpłatnie w radiowęźle w (...). Żądanie nie dotyczyło wynagrodzenia za pracę.

Żądanie wynagrodzenia za pracę zostało zgłoszone jako sprecyzowanie roszczenia w piśmie z dnia 31.V II.18r.

Zarzut niedopuszczalności drogi sądowej co do tego żądania Sąd Rejonowy uznał za uzasadniony. Powód P. B. jako osoba osadzona wykonywał nieodpłatną pracę na rzecz (...) na podstawie decyzji dyrektora Aresztu., skierowania do tej pracy (art.121 § 2 kkw). Stosunek, na podstawie którego wykonywał pracę nie był stosunkiem pracy, nie był stosunkiem cywilnoprawnym (zobowiązaniowym). Jest to specyficzny stosunek administracyjnoprawny mieszczący się w ramach zasad wykonywania kary pozbawienia wolności. Dlatego roszczenia finansowe skazanego a dotyczące tego stosunku nie są roszczeniami wynikającymi ze stosunku zobowiązaniowego, sprawa o nie jest sprawą cywilną w rozumieniu art.1 kpc.

Dlatego pozew w zakresie żądania wynagrodzenia odrzucił na mocy art.199 §1 pkt 1 kpc.

Powyższe postanowieniem zażaleniem zaskarżył pełnomocnik powoda w całości wnosząc o jego zmianę i przyjęcie, iż w sprawie zachodzi dopuszczalność drogi sądowej względnie o przekazanie sprawy organowi właściwemu do jej rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Zażalenie jest bezzasadne i jako takie podlega oddaleniu .

Ma rację Sąd Rejonowy , że przedmiotowa sprawa ma nie ma charakteru sprawy cywilnej i wobec tego nie podlega rozpoznaniu w postępowaniu odrębnym z zakresu prawa pracy.

Analiza sprawy wskazuje bowiem jednoznacznie, że powód świadczył pracę na rzecz pozwanego, jako skazany w ramach decyzji dyrektora zakładu karnego o skierowaniu do nieodpłatnej pracy.

W myśl art. 121 § 1 k.k.w. skazanego zatrudnia się albo na podstawie skierowania do pracy, albo umożliwia się skazanemu wykonywanie pracy zarobkowej w ramach umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy o pracę nakładczą lub na innej podstawie prawnej. W stosunku do skazanych zatrudnionych na podstawie skierowania do pracy nie stosuje się przepisów prawa pracy, z wyjątkiem przepisów dotyczących czasu pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy (§ 9 art. 121 k.k.w.). Przepis ten jednoznacznie zatem odróżnia zatrudnienie skazanego na podstawie administracyjnego aktu skierowania do pracy od zatrudnienia na innych podstawach prawnych.

Uszczegółowienie zasad zatrudniania z uwzględnieniem, między innymi, rodzajów zatrudnienia i zasad wynagradzania skazanych zatrudnionych odpłatnie na podstawie skierowania do pracy, zawiera wydane na podstawie delegacji z art. 129 § 3 k.k.w. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lutego 2004 roku w sprawie szczegółowych zasad zatrudniania skazanych (Dz. Nr 27, poz. 242 ze zm.).

Zgodnie z rozporządzeniem skazani mogą być zatrudnieni:

- odpłatnie przy pracach porządkowych lub pomocniczych na rzecz jednostek organizacyjnych (...); w przywieziennych zakładach pracy; u innych zewnętrznych przedsiębiorców, w tym również w ramach umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło lub umowy o pracę nakładczą (§ 2).
- nieodpłatnie w przypadkach i na warunkach określonych w art. 123a § 1, 2 i 3 k.k.w. (§ 12).

Zgodnie z § 13 ww. rozporządzenia dyrektor zakładu karnego – kieruje skazanego do zatrudnienia nieodpłatnego w oparciu o:

- 1) wykaz stanowisk skazanych zatrudnionych nieodpłatnie przy pracach porządkowych oraz pomocniczych, sporządzany przez jednostki organizacyjne (...);
- 2) umowę o zatrudnienie nieodpłatne skazanych przy pracach porządkowych na rzecz samorządu terytorialnego, przy pracach publicznych na rzecz organów administracji publicznej lub przy pracach wykonywanych na cele charytatywne.

Nieodpłatny charakter pracy skazanych jest wyjątkiem, gdyż co do zasady powinna ona być pracą odpłatną, o czym świadczy treść art. 123 § 1 k.k.w. I tak, w myśl art. 123a 1 k.k.w. skazanemu nie przysługuje wynagrodzenie jedynie:

- za prace porządkowe oraz pomocnicze wykonywane na rzecz jednostek organizacyjnych (...) lub za prace porządkowe na rzecz samorządu terytorialnego, w wymiarze nieprzekraczającym 90 godzin miesięcznie (123a § 1 k.k.w);
- wówczas gdy, za jego pisemną zgodą lub na jego wniosek, dyrektor zezwoli na nieodpłatne zatrudnienie przy pracach publicznych na rzecz organów administracji publicznej, przy pracach wykonywanych na cele charytatywne, przy pracach wykonywanych na rzecz organizacji pożytku publicznego lub przy pracach porządkowych i pomocniczych wykonywanych na rzecz jednostek organizacyjnych (...) – (§ 2 (art. 123a k.k.w.).

Lektura akt wskazuje, iż powód w oświadczeniu złożonym w dniu 10 grudnia 2015 r. wyraził zgodę na nieodpłatne zatrudnienie przy pracach porządkowych i pomocniczych w (...) (...) w pełnym wymiarze czasu pracy (k. 51 akt). Oświadczenie tożsamej treści złożył w dniu 7 czerwca 2017 roku (k. 57 akt). Dyrektor był zatem władny, w uwzględnieniu zgody powoda podjąć decyzję o skierowaniu powoda do nieodpłatnego zatrudnienia w (...) (...).

Świadczone przez powoda prace na rzecz (...) w P. . (jednostki organizacyjnej (...)), były wykonywane na podstawie art. 123a § 2 k.k.w. w zw. z § 13 ust 1 rozporządzenia.

Praca skazanego świadczona w takim trybie, a więc na podstawie skierowania do pracy, nie jest pracą świadczoną w ramach zobowiązaniowego stosunku prawnego łączącego skazanego z podmiotem zatrudniającym i na warunkach określonych w umowie zawartej przez niego z tym podmiotem, ale w ramach stosunku publicznoprawnego, jaki powstaje na skutek orzeczenia kary pozbawienia wolności i trwa przez cały czas jej odbywania, wiążąc skazanego z państwem, reprezentowanym przez administrację zakładu karnego (por. A. Kosut: Zasady zatrudniania osadzonych w świetle nowych uregulowań prawnych. PWP 1999 nr 24-25, s. 6).

Jeśli powód zmienił zdanie w zakresie bezpłatnego charakteru swojego zatrudnienia, winien złożyć skargę na decyzję Dyrektora (...) o skierowaniu do nieodpłatnej pracy do sądu penitencjarnego na podstawie art. 7 k.k.w. Nie jest dopuszczalnym natomiast zwalczanie decyzji Dyrektora (...) o nieodpłatnym charakterze zatrudnienia w drodze powództwa cywilnego o zapłatę wynagrodzenia za pracę.

Roszczenie powoda o zapłatę wynagrodzenia mające podstawę prawną w administracyjnym akcie prawnym, jakim jest decyzja dyrektora zakładu karnego o skierowaniu do pracy, nie ma bowiem charakteru sprawy cywilnej w rozumieniu art. 1 k.p.c., co oznacza, że w przedmiotowej sprawie zachodzi niedopuszczalność drogi sądowej. Jak już bowiem wyżej podniesiono, wydanie przez dyrektora zakładu karnego skierowania do pracy oznacza dla skazanego obowiązek jej wykonywania na zasadach w nim określonych. Stosunek prawny nawiązany pomiędzy dyrektorem zakładu karnego

a skazanym na podstawie skierowania do pracy, nie ma zatem charakteru równorzędnego. Podejmowane przez dyrektora zakładu karnego decyzje w przedmiocie skierowania do pracy, wyrażenia zgody na zatrudnienie, charakteru zatrudnienia (odpłatne albo nieodpłatne), cofnięcia tej zgody itp. są decyzjami z zakresu prawa karnego wykonawczego i jako takie podlegają zaskarżeniu przez skazanego do sądu penitencjarnego w trybie przepisu art. 7 k.k.w., a także kontroli sędziego penitencjarnego w trybie przepisu art. 34 § 1 k.k.w. oraz kontroli w trybie przepisu art. 78 § 2 k.k.w.

Powód bez uprzedniego zakwestionowania decyzji Dyrektora (...) o skierowaniu do pracy nieodpłatnej w trybie art. 7 k.k.w, nie może na drodze cywilnej dochodzić wynagrodzenia za tą pracę (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 1995 roku w sprawie II PZP 6/94, OSNP 1995/12/143 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 1970 roku w sprawie III PRN 106/69, OSNC 1970/9/167).

Biorąc zatem pod uwagę, iż w przedmiotowej sprawie zachodzi niedopuszczalność drogi sądowej, Sąd Okręgowy uznał, iż postanowienie Sądu Rejonowego odpowiada prawu, a zawarte w postanowieniu zarzuty naruszenia przepisu prawa procesowego, tj. art. 199 kpc są bezzasadne.

Zgłoszone w pozwie żądanie zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych nie jest sprawą z zakresu prawa pracy, dlatego Sąd Rejonowy winien przekazać ją do rozpoznania właściwemu rzeczowo Sądowi.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 kpc w związku z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.